

Förändrade schabloner grundskola och grundsärskola samt tillfällig förändring av regler för resultatenheter

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Schablonerna inom grundskola och grundsärskola höjs i enlighet med utlåtandet.
2. Utbildningsnämnden ska för innevarande år fördela ut hela höjningen som avser egen regi som peng till skolorna.
3. Ökade kostnader till följd av beslutet finansieras genom central medelsreserv.
4. Justerade regler för resultatenheter under 2023 och 2024 godkänns enligt utlåtandet.
5. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård

Sammanfattning av ärendet

Skolornas ekonomi är i Stockholm, precis som i övriga landet, hårt ansatt. Ökade kostnader för löner, pensioner, el och mat är några exempel på områden som nu tydligt märks i verksamheten.

Med anledning av de ekonomiska utmaningarna inom skolan föreslås höjningar av schablonerna inom grundskola och grundsärskola (fr.o.m. 1 juli anpassad grundskola) om totalt 102 mnkr. Schablonhöjningen är på helårsbasis 0,94 procent, vilket innebär en höjning av skolpengen för grundskolorna i egen regi med ungefär 1,3 procent innevarande år, då hela schablonhöjningen ska fördelas som peng till skolorna.

Beredning

Ärendet har initierats och beretts av stadsledningskontoret.

Föredragande borgarrådens synpunkter

Det rödgröna styret ökade schablonen för grundskolan med rekordartade 5,7 procent i Stockholms stads budget för 2023. Sedan dess har inflationen tagit ett än hårdare grepp om Sveriges ekonomi. Allt fler kommuner och regioner larmar om underskott i välfärden. Ökade kostnader för bland annat lokaler, pensioner och mat tillsammans med minskade statsbidrag innebär en ovanligt tuff ekonomisk situation för många av våra skolor. Därför ger vi nu ett tillskott på 102 miljoner kronor till grundskolan och grundsärskolan.

På grund av skollagen likabehandlingsprincip tvingas vi ge cirka 25 miljoner av dessa till friskolor, trots att många av dessa går med vinst och trots att dessa skolor inte har samma ansvar som de kommunala skolorna. Resterande 77 miljoner går direkt till våra kommunala skolor och till rektorerna som själva får besluta om hur pengarna bäst kan användas på deras skola.

För att ge de skolor med tuffast ekonomisk situation mer tid att ställa om till ett minskat antal elever tillåter vi även skolorna att gå med underskott under två år.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådens förslag.

Reservation av borgarråden Christofer Fjellner, Dennis Wedin och Andrea Hedin (alla M) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. att delvis godkänna förslaget till beslut
2. att schablonerna inom grundskola och anpassad grundskola höjs med totalt 250 mnkr
3. att utbildningsnämnden för innevarande år fördelar ut hela höjningen som avser egen regi som peng till skolorna
4. att ökade kostnader till följd av beslutet finansieras genom central medelsreserv
5. att förslag till justerade regler för resultatenheter under 2023 och 2024 godkänns enligt utlåtandet
6. att paragrafen justeras omedelbart
7. därutöver anföra

Stockholms elever har rätt till en utbildning av hög kvalitet och skolledare ska kunna förvänta sig goda planeringsförutsättningar för sin verksamhet. Med vänsterstyrets senfärdiga agerande krävdes demonstrationer från elever, vårdnadshavare och lärare innan det kom ett besked om nya resurser till skolan. Alla Stockholms skolor är dock inte lika hårt drabbade av det ekonomiska läget och vi beklagar att vänsterstyret inte har presenterat andra möjliga lösningar att stötta just de skolor som har de största behoven. Redan hösten 2022 såg Moderaterna i Stockholm stad det tuffa ekonomiska

läget för skolorna. Vi föreslog därför 132 mnkr mer till Stockholms skolor än vänsterstyret gjorde i sin budget. De 132 mnkr hade Stockholms skolor behövt i dag.

Vi konstaterar att vänsterstyrets föreslagna tillskott från central medelsreserv om 102 mnkr inte är tillräckligt för att undvika nedskärningar i år. Därför yrkar Moderaterna på att skjuta till 250 mnkr från central medelsreserv för att stötta Stockholms skolor i det svåra ekonomiska läget. De elever som har det tuffast i skolan och de som har störst behov av särskilt stöd kommer att påverkas mest av Socialdemokraternas nedskärningar. Det är konsekvenserna av en oförmåga att prioritera kommunens kärnverksamhet.

Stockholms skolor står inför stora utmaningar de kommande åren. Med en vikande elevantalsprognos i flertalet stadsdelar riskerar skolorna ett kommande stålbad om inte majoriteten kliver fram och visar hur skolorna ska få hjälp att prioritera. Att avveckla dyra paviljonger, se till att utbildningsförvaltningen inte betalar hyra för tomställda lokaler och att se över kapaciteten i befintliga skolor borde vara några av de första åtgärderna för att hjälpa Stockholms skolor.

Reservation av borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att delvis bifalla förslag till beslut
2. Att majoriteten utreder om staden kan sänka SISAB:s avkastningskrav
3. Att därutöver anföra följande

Liberalerna sätter alltid skolan först och är fortsatt djupt bekymrade över situationen i stadens skolor. Majoriteten pekar på att det är regeringen som borde finansiera kommunens verksamheter, men lägger samtidigt pengar på cykeljourer, centrum för cirkularitet och inrättanden av andre vice ordförandeposter istället för att lösa skolans ekonomiska problem. När kartan och verkligheten inte stämmer överens måste den styrande majoriteten släppa den partistrategiska prestige och agera proaktivt samt omprioritera i sin budget.

Liberalerna har sedan budgeten för 2023 presenterades påtalat att det finns en obalans i majoritetens budget vad gäller skolan, vilket blivit extra tydligt under de senaste månaderna. Fokus borde ligga på att frigöra medel för stadens skolor för att inte behöva sparka viktig personal i elevhälsa och för elever i behov av särskilt stöd. Då måste majoriteten agera och inte sitta på händerna i väntan på att regeringen ska agera.

Liberalerna föreslår att majoriteten redan nu gör aktiva omprioriteringar i sin budget och i sina avsättningar för året. Att styra handlar om att prioritera sina satsningar.

Vi välkomnar att majoriteten nu sent omsider meddelar att de ger ett extra tillskott på 102 miljoner kronor till grundskolan och grundsärskolan. Dessa pengar går dock in i

driften genom att man lägger dem på schablonen. Då innebär det att pengarna ligger kvar även för 2025 och 2026 när pensionskostnader går ner. Vi föreslår istället att avkastningskraven på SISAB skrivs ner för att frigöra medel under 2023 och 2024, då pensionskostnader och hyror kommer att vara exceptionellt höga. Det vore långsiktigt mer ekonomiskt hållbart.

Majoriteten måste utreda hur staden kan sänka SISAB:s avkastningskrav givet uteblivet elstöd till skolorna samt de ökade hyrorna som aviserades i Utbildningsnämndens underlag för budget 2024-2026 på sammanlagt ytterligare 103 miljoner kronor. Det framgår också i SISABs årsrapport (Dnr: RVK 2023/4) att ”bolagets intäkter uppgår till 2 928 mnkr, vilket är 273 mnkr (10 procent) högre än budget. De högre intäkterna beror bland annat på ökade hyresintäkter”. Liberalerna menar att majoriteten inte kan bortse från det faktum att SISABs intäkter har ökat med 273 mnkr och att skolorna saknar 250 mnkr korrelerar. Med sänkt avkastningskrav på SISAB menar Liberalerna att skolpengen fredas.

Liberalerna föreslår att majoriteten redan nu tar initiativet och gör ett uttag ur koncernen och överför denna till central medelsreserv 2 eller central medelsreserv 3 så att 125 miljoner kronor går till att täcka den förhöjda friskvårdsersättningen som majoriteten lyft bort från central nivå ner på skolpengen. På så sätt menar Liberalerna att skolpengen fredas.

Liberalerna menar vidare att majoriteten redan nu bör utreda om ett extra koncernuttag framöver kan tillskapas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel för att lyfta tillfälligt och oväntat höga pensions- och personalkostnader över året om 250 miljoner kronor och om ett sådant uttag är förenlig med kommunallagen 14§. Genom att lyfta tillfälliga högre kostnader för bland annat pensionsomkostnadspålägget menar Liberalerna att skolpengen fredas. Liberalerna vill samtidigt varna för att ökade personalkostnader även kommer att uppstå inom LSS och inom Äldrenämndens verksamhet, varför Liberalerna menar på att ett uttag om totalt 250 miljoner vore rimligt.

Slutligen meddelar majoriteten att de tillåter skolorna att gå med underskott under två år. Rent konkret har detta besked liten betydelse eftersom skolorna ändå måste anpassa sin ekonomi för att inte bygga upp ännu större ekonomiska svårigheter framåt.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 7 juni 2023

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Christofer Fjellner, Annika Friberg och Jonas Nilsson (alla M) som är likalydande med Moderaternas reservation i borgarrådsberedningen.

Reservation av Jan Jönsson (L) som är likalydande med Liberalernas reservation i borgarrådsberedningen.

Reservation av Jonas Naddebo (C) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att delvis bifalla föreliggande förslag till beslut
2. Att schablonhöjningen sätts till en högre nivå som säkerställer att inga behöriga lärare får gå till följd av tillfälliga ekonomiska effekter
3. Att utbildningsnämnden och stadsledningskontoret får i uppdrag att utreda förslag på sänkta administrativa kostnader som idag belastar stadens skolor
4. Att därutöver anföra följande

Kommunsektorn har ett tufft ekonomiskt läge under detta och nästa år.

Kostnadsutvecklingen är driven av både permanenta förändringar i prisläget och tillfälliga effekter på pensionskostnader av det senaste årets höga inflation. Stadens pedagoger larmar om en ohållbar situation, där behöriga lärare sägs upp på grund av den tillfälliga inflationens effekter på skolornas ekonomi. Regeringen har både råd och ansvar för att hjälpa hela landets kommuner att överbrygga en tuff ekonomisk tid. I Sveriges riksdag har Centerpartiet lagt förslag i vårändringsbudgeten om en lärarmiljard – en miljard kronor som tillförs till de skolor som givet sina socioekonomiska förutsättningar har tagit störst ansvar för att anställa behöriga lärare. Behöriga lärare är dyrare och i en tid där många skolor riskerar att få säga upp lärare på grund av höga kostnader ska det självklart inte vara en nackdel att ha anställt behöriga lärare

Men det vilar också ett tungt ansvar på den styrande majoriteten i Stockholm att göra nödvändiga prioriteringar för att den ekonomiska utvecklingen inte ska drabba Stockholms elever. Så som vänstermajoriteten har valt att lägga budget drabbar det mesta av dessa kostnadsökningar skolorna direkt vilket försätter rektorer i svåra prioriteringar. Efter att ha gett stadens rektorer och lärare otydliga besked under våren har vänstermajoriteten nu bestämt sig för att skjuta till 102 miljoner kronor i ökade schabloner för 2023. Vi anser att detta inte räcker till för att klara kostnadsökningarna för stadens skolor.

Vi lade förslag tidigare i vår om att stadsledningskontoret skulle återkomma inför tertiärrapport 1 med förslag på ombudgeteringar i stadens budget för innevarande år, eller genom att använda kommunstyrelsens medel för oförutsedda behov. Detta för att säkerställa att de skolor som riskerar att behöva göra omotiverade besparingar inte ska behöva säga upp lärare eller annan personal som behövs för att fortsätta vårt arbete under förra mandatperioden med att stärka kunskapsresultaten i hela Stockholm. Vi menar att schablonhöjningen måste vara tillräcklig och tillfällig för att stadens skolor ska klara detta under 2023 och 2024.

Utöver dessa intäktstärkande åtgärder finns det mer att göra. Stadens skolor hyr i första hand lokaler av SISAB. Styrningen av stadens fastighetsbolag behöver stärkas och SISAB:s avkastningskrav borde ses över för att säkerställa att stadens eget bolag inte gör höga vinster på bekostnad av skolpengen. Inte minst måste staden centralt på riktigt ta itu med höga kostnader för konsulter och onödig administration, inte minst inom IT, där Skolplattformen och andra avtal med stora internationella bolag årligen tar pengar från det som annars kan användas till välfärdsverksamhet som gör nytta för stockholmarna.

Ersättaryttrande av Nike Örbrink (KD) som är likalydande med Liberalernas reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Till följd av de ekonomiska utmaningarna och aviserade underskott inom skolan föreslås i detta ärende höjningar av schablonerna inom grundskola och grundsärskola.

En tillfällig förändring föreslås även gällande regler för resultatenheter.

Remissammanställning

Ärendet har initierats och beretts av stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 29 maj 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Med anledning av de ekonomiska utmaningarna inom skolan föreslås höjningar av schablonerna inom grundskola och grundsärskola. En tillfällig förändring föreslås även gällande regler för resultatenheter.

Höjning av schabloner inom grundskola och grundsärskola

De nya schablonerna som ska gälla retroaktivt för helår 2023 föreslås vara enligt nedan.

Grundschabloner grundskola

Prestation, kr	Budget 2023	Ny schablon 2023
Grundschablon skolår 0-3	93 035	93 909
Grundschablon skolår 4-6	95 096	95 990
Grundschablon skolår 7-9	110 601	111 641

Peng till fristående grundskola och internationella skolor

Prestation, kr	Ny schablon 2023	Ny moms kompensation	Ny peng 2023
Peng skolår 0-3	93 909	5 635	99 544
Peng skolår 4-6	95 990	5 759	101 749
Peng skolår 7-9	111 641	6 698	118 339

Grund- och tilläggschablon grundsärskola

Prestation, kr	Budget 2023	Ny schablon 2023
Behovsgrupp 1 skolår 0-3	226 191	228 275
Behovsgrupp 2 skolår 0-3	299 668	302 420
Behovsgrupp 3 skolår 0-3	426 274	430 175
Behovsgrupp 4 och 5 skolår 0-3	596 951	602 403
Behovsgrupp 1 skolår 4-6	227 706	229 805
Behovsgrupp 2 skolår 4-6	301 182	303 948
Behovsgrupp 3 skolår 4-6	427 789	431 705
Behovsgrupp 4 och 5 skolår 4-6	598 466	603 933
Behovsgrupp 1 skolår 7-9	243 282	245 527
Behovsgrupp 2 skolår 7-9	316 759	319 672
Behovsgrupp 3 skolår 7-9	443 365	447 427
Behovsgrupp 4 och 5 skolår 7-9	614 043	619 656

Skolskjutsschablon grundskola

Prestation, kr	Budget 2023	Ny schablon 2023
Behovsgrupp 1 skolår 0-9	11 367	11 472
Behovsgrupp 2 skolår 0-9	25 633	25 870
Behovsgrupp 3 skolår 0-9	70 869	71 524
Behovsgrupp 4 och 5 skolår 0-9	140 926	142 229

Tilläggschablon grundskoleelever i fritidshem

Prestation, kr	Budget 2023	Ny schablon 2023
Behovsgrupp 1 skolår 0-6	138 381	139 661
Behovsgrupp 2 skolår 0-6	156 393	157 839
Behovsgrupp 3 skolår 0-6	196 178	197 992
Behovsgrupp 4 och 5 skolår 0-6	258 667	261 059

Utbildningsnämndens, och i förlängningen skolornas, budget för 2023 regleras i december utifrån de månadsvisa avläsningarna av antalet elever. Årets justering sker utifrån dessa nya schabloner.

Schablonhöjningen är på helårsbasis 0,94 procent, vilket innebär en höjning av skolpengen för grundskolorna i egen regi med ungefär 1,3 procent innevarande år, då hela schablonhöjningen ska fördelas som peng till skolorna utan avdrag för administrativa kostnader.

Utifrån ursprungligt elevantal i budget 2023 innebär detta en ökad kostnad om 102 mnkr till grundskolan och grundskoleelever, varav ungefär 75 mnkr går till stadens skolor i egen regi. Den ökade kostnaden föreslås finansieras genom central medelsreserv 2 för oförutsedda behov samt central medelsreserv 3 för prestationer.

Stadsledningskontoret kan konstatera att skolornas ekonomiska situation inte enbart är en följd av årets kostnadsutveckling. Minskade elevantal och nämndens stadigt ökande lokalkostnader är långsiktiga utmaningar som fortsatt kräver anpassning såväl lokalt på skolorna som på central förvaltning.

Utökad möjlighet att använda resultatenheterna

Synnerliga skäl åberopas för att hantera eventuella underskott i resultatenheter för år 2023 och 2024 med hänsyn till det ekonomiska läget. Med anledning av detta kommer till budget 2024 ett förslag om att justera reglerna för resultatenheter. De justerade reglerna kommer att framgå av stadens regler för ekonomisk förvaltning. Förslaget innebär att resultatenheten istället har två år på sig att täcka ett uppkommit underskott innan resultatfonden måste upplösas. Reglerna kommer att gälla under år 2023 och 2024, varför innevarande budget kompletteras med en ny paragraf i kapitel 1, bilaga 8 Regler för ekonomisk förvaltning.

Under år 2023 och 2024 ska 1 kap 9 § sjunde stycket ovan ha följande lydelse.

”Om en resultatenhet visar över- eller underskott som ska föras mellan åren, ska nämnden i samband med bokslutet avsätta resultatet till en resultatfond. Underskott får uppkomma under 2023 och 2024 men ska därefter täckas i samband med

nästkommande års bokslut. Om underskotten inte har kunnat täckas under nästkommande års bokslut, dvs. år 2025, ska nämnden upplösa resultatenheten i samband med bokslut, varvid underskottet täcks i bokslutet av nämnden. Ansvar för att täcka underskottet ligger därmed ytterst på nämnden. Om en resultatenhet har vidtagit åtgärder för att eliminera ett underskott men inte helt lyckats med detta under nästkommande år, kan resultatenheten få vara kvar efter kommunstyrelsens prövning av åtgärdernas trovärdighet.”

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att besluta att schablonerna inom grundskola och grundsärskola höjs enligt stadsledningskontorets förslag, att utbildningsnämnden innevarande år fördelar ut hela höjningen i peng till skolor i egen-regi samt att förslag till justerade regler för resultatenheter under 2023 och 2024 godkänns.